MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Merkittävien tapahtumien merkittävyyttä on toisinaan mahdotonta arvioida reaaliajassa. **PAAVO RAUTIO HELSINGIN SANOMISSA**

Suomi putoamassa talouskelkasta

Vaikka EU-maiden talouskasvu on vasta oraalla, näyttää siltä, että pahin vaihe talouskriisissä on tällä kertaa ohi. Kasvu on kuitenkin niin heiveröistä, ettei se jaksa kääntää työttömyyttä laskuun. Työttömyyden arvioidaan nousevan tänä vuonna 12 prosenttiin.

Euroopan komission tiistaina julkaiseman ennusteen mukaan kaikkien EU-maiden taloudet ovat kasvussa. Euromaiden talouksien ennakoidaan kasvavan tänä vuonna 1,2 prosenttia ja ensi vuonna 1,8 prosenttia. Kasvua tukevat sekä kotimaisen kysynnän että investointien piristyminen.

Suomen kannalta komission ennuste on karu, koska maamme talouskasvu ei pysy muiden euromaiden tahdissa. Suomen talouden ennakoidaan kasvavan tänä vuonna 0,2 prosenttia ja ensi vuonna 1,3 prosenttia.

Suomea heikompia kasvulukuja ennakoidaan vain Kyprokselle ja Slovenialle. Saksalaisen tutkimuslaitoksen CEP:n maanantaina julkaiseman katsauksen mukaan Suomi on siirtymässä Euroopan ongelmamaiden joukkoon, koska talouden näkymät ovat muuttuneet ratkaisevasti huonompaan suuntaan. Arvion mukaan Suomen luottokelpoisuus on heikkenemässä nopeasti.

Ei ole kuin vajaa kolme vuotta siitä, kun valtiovarainministeri Jutta Urpilainen (sd.) esiintyi tiukkana EU:lta apua pyytäneitä maita kohtaan. Kyprosta lukuun ottamatta apuun turvautuneiden maiden talouksien kasvu pyyhältää Suomen ohi. Ellei suunta muutu, saattavat opettajan ja oppilaan paikat tulevina vuosina vaihtua.

Talouskasvun vauhdittamisen sijaan pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) hallitus on keskittynyt rakenteellisiin uudistuksiin ja julkisen talouden velkaantumisen hidastamiseen.

Hallituksen tavoitteet ovat sinänsä tärkeitä, mutta ilman talouskasvua velkaantumisen kasvun taittaminen ei onnistu. Asiantuntijoiden mielestä verotuksen kiristämiseen ei ole talouskasvun turvaamiseksi enää varaa. Nyt on julkisen sektorin supistamisen vuoro.

Rakenteelliset uudistuksetkaan eivät auta ainakaan akuuttiin tilanteeseen. Eduskunnassa käydyn välikysymyskeskustelun perusteella vaikuttaa lisäksi siltä, ettei rakenneuudistuksistakaan ole yksimielisyyttä edes hallituspuolueiden kesken.

Hallitus kokoontuu ensi kuussa budjettikehysneuvotteluihin. Vielä muutama viikko sitten sekä pääministeri Katainen että valtiovarainministeri Urpilainen olivat yhtä mieltä, että julkisen talouden sopeuttamistarve on kehysriihessä kolme miljardia euroa. Tästä tavoitteesta on jo luovuttu. Sopeuttamistarve halutaan jakaa kolmelle vuodelle.

MTK:n puheenjohtajan Juha Marttilan mielestä lisäämällä puun käyttöä talous lähtee kasvuun.

Koska osa sopeuttamisesta on tarkoitus jättää tulevalle hallitukselle, kutsui pääministeri poikkeuksellisesti oppositiopuolueet keskustelemaan velkaantumisen kasvun taittamisesta. Keskustelun tulos oli ennakoitu. Puolueet ovat yksimielisiä velkaantumisen taittamisen tarpeellisuudesta. Muusta ei sitten keskusteltukaan.

Veronkorotusten sijaan hallituksen on keskityttävä siihen, miten talouteen saadaan lisää vauhtia.

MTK:n puheenjohtajan Juha Marttilan mielestä nyt tarvitaan vaikeiden päätösten ohella kasvuohjelma, jolla vahvistetaan yrityksiä ja lisätään investointeja. Marttila muistuttaa, että puun käyttöä voidaan lisätä kolmannes nykyisestä. Puuta voidaan hyödyntää lisää perinteisten alojen lisäksi biopolttoaineiden valmistuksessa. (MT 26.2.)

Pärjätäkseen kansainvälisessä talouskilpailussa Suomen on nykyistä paremmin kyettävä hyödyntämään omia vahvuuksiaan. Metsä tarjoaa tähän paljon mahdollisuuksia. Niihin pitää kiireesti tarttua.

> **Suomi on siirtymässä ongelmamaiden joukkoon.**

Back office kuumana

Kokoomuksen puoluesihteeri Taru Tujunen käy julkisuudessa kiistaa presidentti Sauli Niinistön vaalikampanjasta tehdystä dokumenttielokuvasta. Tujusen mukaan dokumentin tekijä Tuukka Temonen ei ole noudattanut heidän välistään sopimusta valitessaan elokuvansa aineistoa.

Ohjaaja Temonen on järkyttynyt Tujusen halusta estää elokuvan levitys. Hän kuvailee Presidentin tekijät -dokumenttiaan fanielokuvaksi puoluesihteeri Tujusesta (IS 26.2.).

Tujusen ja muun kampanjaväen tuohtumus johtunee juuri tästä. Ei tullut dokumenttia ehdokkaasta kampanjoineen, vaan ammattimaisesta kampanjakoneesta.

Taru Tujunen on puoluesihteerinä ohjaillut kokoomuksen poliittisia operaatioita pian vuosikymmenen. Vaikka häntä ei näy usein julkisuudessa, hänen kädenjälkensä näkyy lähes kaikessa kokoomuksen tekemisessä.

Tujusta pidetään yhtenä 2000-luvun kovimmista ja ammattimaisimmista politiikan taustavaikuttajista. Ei hänen tarvitse hävetä Temosen dokumenttiakaan.

Julkisuudessa on ihmetelty sitä kriittisyyttä, joka kampanjaryhmässä vallitsee sen omaa ehdokasta, tulevaa presidenttiä kohtaan. Ei ole syytä ihmetellä.

Politiikassa ehdokas tai puolue on kampanjatiimin näkökulmasta tuote, joka on myytävä äänestäjille. Ilman kriittistä suhtautumista tuote ei kehity eikä pärjää markkinoilla.

Taustatiimin on oltava sparraaja eikä puoluejohtoa liehittelevä hovi. On hienoa, jos dokumentti avaa ovea politiikan peiteltyyn back office -maailmaan.

Eivät muut puolueet siinä juuri kokoomuksesta poikkea. Pikemminkin Tujusen työnjälkeä on pyritty kilpailijoissa jäljittelemään.

Politiikan huipulla menestyminen vaatii osaavia taustavoimia. Myös poliittisten broilerien tuottajia tulisi esitellä kuluttajille avoimesti.

VIERASYLIÖ

Heikkotuottoiset ojitetut suot

Suomen maapinta-alasta lähes kolmannes on turpeen peitossa. Soita on kautta historian kuivatettu maatalouden käyttöön esimerkiksi viljelysmaiksi ja laitumiksi.

Metsänparannusta tukeva lainsäädäntö ja rahoitustuet edistivät 1900-luvun alkupuolella järjestelmällisen metsäojitustoiminnan kehittymistä. Metsätalouden koneellistuminen moninkertaisti ojitustehon 1960-luvulta lähtien.

Nykyisestä, lähes 10 miljoonasta suohehtaarista yli puolet on ojitettu metsätalouskäyttöön, ja metsämme tuottavat puuta paremmin kuin koskaan aiemmin.

Ojituksia tehtiin myös sellaisille ravinneköyhille soille, joilla ei luontaisesti ole edellytyksiä metsän kasvulle.

Ojitus on vähentänyt merkittävästi suolajien, metsäkana- ja vesilintujen elinympäristöjä, sekä haitannut soiden virkistysarvoja ja merkitystä luontaisina tulvapuskureina.

Samanaikaisesti toivottua puuntuoton lisäystä ei kuitenkaan ole tapahtunut. Puuston määrä on jäänyt niin vähäiseksi, ettei sen laajamittainen korjuu ole kannattavaa.

Lähes viidennes kaikista ojitetuista soista on nykyarvion mukaan metsätaloudellisesti kannattamattomia. Pääosa niistä, noin 80 prosenttia, sijaitsee Pohjois-Suomessa eli Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa.

Mitä tälle lähes miljoonalle hehtaarille suota pitäisi tehdä, on eräs tärkeimmistä soiden käyttöön liittyvistä kysymyksistä Suomessa. Kysymyksen ajankohtaisuutta korostaa, että uuden metsälain myötä uudistamisvelvoite poistui kitumaiksi luokitelluilta ojitetuilta soilta.

Suositusten antaminen vaikeaa

Ojitettujen soiden jatkokäytölle on lukuisia vaihtoehtoja, jotka edustavat sekä taloudelliseen toimintaan että suojeluun liittyviä toimenpiteitä.

Osa soista kelpaa aines- tai energiapuun korjuuseen, ja parhaat alueet voidaan edelleen yrittää kunnostaa takaisin metsätalouskäyttöön kunnostusojitusten ja lannoituksen avulla. Heikkotuottoisilla mailla sekä uudistamis- että korjuukustannukset voivat kuitenkin nousta huomattaviksi.

Luontoarvoiltaan tai riistanhoidollisesti merkittäviä soita voidaan jättää ennallistumaan tai ennallistaa ne aktiivisesti esimerkiksi lintujärviksi. Ennallistaminen on hyvä vaihtoehto etenkin silloin, kun suon lähiympäristössä on muita monimuotoisuuden tai luonnonarvojen kannalta tärkeitä alueita tai suojelualueita.

Osa soista voidaan ottaa turvetuotantoon, joka jatkuu ainakin seuraavien vuosikymmenten ajan kotimaisen energiatuotannon turvaamiseksi.

> **Ojitettujen soiden jatkokäytölle on lukuisia vaihtoehtoja**

Turvetuotannon yleisen hyväksyttävyyden kannalta tuotantoalueiden vesiensuojelun ja jälkikäytön tulisi olla huolellisesti suunniteltu.

Mutta mikä jatkokäyttötarkoitus soveltuu millekin suolle?

Ongelmana on, ettei toimenpidesuosituksia voida antaa, koska eri jatkokäyttövaihtoehtojen ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ei vielä tunneta riittävästi.

Suositusten tavoitteena on löytää sellainen vaihtoehtojen yhdistelmä, jossa monimuotoisuuden heikkeneminen pysähtyy, vesistöihin kohdistuva kuormitus vähenee, soiden kyky sitoa kasvihuonekaasuja paranee, ja saavutetaan vieläpä mahdollisimman suuri taloudellinen hyöty. Lisäksi toiminnan tulee olla kansalaisten mielestä hyväksyttävää.

Tavoitteet ovat siis korkealla, ja tiedon tuottaminen edellyttää monitieteistä tutkimusta sekä eri intressitahojen tarpeiden yhteensovittamista. Ojitettujen soiden jatkokäyttövaihtoehtoja koskeva tutkimustarve onkin linjattu soiden ja turvemaiden kestävää käyttöä koskevaan Valtioneuvoston periaatepäätökseen syksyllä 2012.

Hyötyjä pystyttävä arvottamaan

Puulla ja turpeella on kautta aikojen ollut taloudellinen markkina-arvo, mutta jotta soiden käytön eri vaikutuksia voidaan tutkia yhtä aikaa, on kehitettävä arvoa kuvaavia mittareita myös niille luonnon hyödyille, jotka tavallisesti koetaan markkinattomiksi.

Tällaisia hyötyjä ovat esimerkiksi monimuotoisuus, vesistökuormitus ja virkistyskäyttö, sekä soiden kyky sitoa kasvihuonekaasuja.

Jos soiden käyttötavan vaikutuksia esimerkiksi puuntuotannon, monimuotoisuuden ja virkistyskäytön arvoon voidaan tarkastella samanaikaisesti, voidaan maankäyttöä koskevat päätökset tehdä kansalaisten hyvinvoinnin kannalta pitempiaikaista hyötyä tuottavaksi verrattuna sellaisiin päätöksiin, jotka perustuvat pelkästään välittömiin aineellisiin tai rahallisiin hyötyihin.

Projekti tuottaa tietoa vaihtoehdoista

Metsäkäyttöön soveltumattomien ojitettujen soiden jatkokäyttöä selvitetään EU LIFE+ Ympäristöohjelman rahoittamalla viisivuotisella projektilla, joka käynnistyi heinäkuussa 2013.

Projektissa tuotetaan tietoa metsätaloudellisesti kannattamattomien ojitettujen soiden jatkokäytön kustannustehokkuudesta sekä vaikutuksista suoluonnon monimuotoisuuteen, vesistöjen kuormitukseen ja hiilensidontaan.

Tavoitteena on löytää taloudellisesti kannattavin ja sidosryhmien kannalta hyväksyttävin vaihtoehto soiden aineellisten ja aineettomien hyötyjen turvaamiseksi.

Metsäntutkimuslaitoksen koordinoima projekti on tällä hetkellä merkittävin heikkotuottoisten soiden käyttövaihtoehtoja tutkiva kokonaisuus Suomessa, ja siinä ovat mukana Oulun ja Helsingin yliopistot, Metsähallitus, Suomen ympäristökeskus ja Vapo Oy. Rahoittajina toimivat myös Ympäristöministeriö ja Turveruukki Oy.

Kansalaisilla on erilaisia näkemyksiä soista ja siitä, mitä he heikkotuottoisten soiden jatkokäytöltä odottavat. Aiheesta onkin käynnissä kansalaiskysely, joka on auki helmikuun loppuun saakka. Kyselyn löytää kirjoittamalla hakukoneeseen "Kysely soiden jatkokäyttömuodoista".

ANNE TOLVANEN
MIIA PARVIAINEN
Tolvanen on metsien monikäytön ekologian tutkimusprofessori Metsäntutkimuslaitoksessa ja Oulun yliopistossa sekä LifePeatLandUse-hankkeen johtaja. Parviainen on LifePeatLandUse-hankkeen koordinaattori Metsäntutkimuslaitoksessa.

PÄIVÄN KUVA

PAULA SAVELIUS

Maa vihertää jo

Sipulikasvit heräilevät jo pihan kukkapenkissä. Ruoho vihertää ja lumet väistyvät vauhdilla. Nyt jännitetään, millaista säätä on luvassa narsissien ja tulppaanien kukinnan aikaan.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUSSI MARTIKAINEN

Kana ja kauppias pärjäävät muna-alalla

Kananmuna on loistava keksintö. Kana pyöräyttää sen itse valmiiksi tuotteeksi kuluttajalle. Munantuottajan, pakkaamon, kuljetuksen ja kaupan tehtävä on varoa, etteivät niin sanotusti muni kanan aikaansaannosta.

No, tietysti muna leimataan ja pakataan rasiaan varovasti.

Kananmuna on hyvää ja ravitsevaa. Moneen ruokaan se on välttämätön osa, mutta sopii erinomaisesti ateriaksi myös sellaisenaan.

Munan erikoisluonne tekee siitä oivallisen tuotteen tarkkailla ruokamarkkinoita. Mikään muu kotieläintuote ei lähde elintarvikeketjuun maatilalta yhtä valmiina.

Munantuottaja tekee suurimman työn (ellei kanaa itseään lasketa). Tuottaja rakentaa kanalan laitteistoineen, hankkii kananuorikot ja rehut sekä huolehtii tuotannon töistä ja toimivuudesta.

Pakkaamo tarkistaa, leimaa ja laittaa kananmunat pienempiin rasioihin. Kauppiaan työ on osoittaa myymälästä paikka munarasioille ja ottaa maksu kuluttajalta. Maksu pyörittää koko ketjua, joten kauppiaan työtä ei sovi vähätellä.

> **Muna-ala on tuomittu aina itse sotkemaan markkinansa.**

jussi.martikainen@maaseuduntulevaisuus.fi

Pari vuotta sitten kananmunalle tulivat Suomessa voimaan uudet tuotantoehdot. Perinteiset häkit kiellettiin. Tuotanto pieneni, kun likikään kaikki tuottajat eivät tohtineet investoida virikehäkkeihin tai lattiakanaloihin.

Samaan aikaan karppausbuumi lisäsi kananmunan kysyntää. Pula tavarasta nosti munien kuluttajahintaa vuodessa neljänneksellä – noin neljään euroon kilolta. Kuluttajahinnasta kaupalle jäi pari euroa, pakkaamolle 60 senttiä ja tuottajalle runsas euro.

Tutkimuksen mukaan munien kuluttajahinta nousi tuolloin 84 senttiä. Investoinnit tehneelle tuottajalle korotuksesta riitti 15 senttiä. Tämä omituinen tulonjako lienee yksi syy, miksi viranomaiset kiinnostuivat ruokamarkkinoiden toimivuudesta.

Kana ja kauppias ovat luultavasti munaketjun välkyimmät toimijat – ne tienaavat leipänsä vaikealta alalta. Minulla on varaa tunnustaa tämä, koska olen ollut munantuottaja itsekin. Järki loppui kesken. Onneksi perheeseen kuului kauppiaskin.

Tuottajat paitsi tuottavat munia, myös omistavat pakkaamot. Suurin pakkaaja on osuuskunta Munakunta. Myös muut pakkaamot, niistä suurimpana Munax, ovat tuottajien perustamia.

Munamarkkinat ovat olleet säännöllisin välein sekaisin ainakin parikymmentä vuotta. Kun hinta nousee hetkeksi siedettäväksi, tuotantoa lisätään ja perustetaan muutama uusi pakkaamo. Seuraavaksi aletaan riidellä siitä, kuka on syyllinen ylituotantoon ja kenen pitäisi vastata ylijäämämunien halpaviennistä.

Vakautta munamarkkinoille on yritetty saada monin konstein ja vaihtelevalla menestyksellä. Silti tuntuu, että ala on tuomittu aina itse sotkemaan markkinansa.

Munamarkkinoilla sotatila! Näin uutisoi Yle muutama viikko sitten. Munakunnan ja Munaxin tutut toimitusjohtajat heiluttivat tutulla hiekkalaatikolla vihaisina lapioitaan.

Tuottajat tuskailevat hintojen jatkuvaa laskua. Kauppa saa taas halpaa kananmunaa. Kuluttajalle se ei ole koskaan kallista ollutkaan.

Tuottajia on jäljellä muutama sata, ja viikatemies on liikkeellä taas. Moni miettii, tienaisiko paremmin, jos lähettäisi munat suoraan kuluttajalle vaikka taksilla.

LEHTIKATSAUS

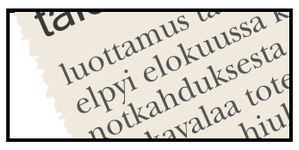

Mikä vika haisunäädässä?

Jukka Viitaniemi miettii **Hämeen Sanomissa** lainsäätäjän aivoituksia.

"Uudistettavaan eläinsuojelulakiin tulee määräyksiä, mitkä lemmikkieläimet eivät ole sallittuja.

Tätä kansalaisvapauksia rajoittavaa lainsäädäntöä tukee näkyvästi Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto, joka on laatinut luettelon, positiivilistan luontokappaleista, joita kansalaisen ei ole lupa huoneessaan pitää.

Listalla ovat muun muassa haisunäätä, afrikanvaris, alligaattori, kettu, apina, susi, oppossumi, pöllö, ilves, leijona, leopardi ja tiikeri.

Suomesta on kovaa vauhtia tulossa todellinen kieltojen ja pakkojen sävyttämä holhousyhteiskunta, jos haisunäätääkään ei sallita pitää lemmikkinä. Mistä eteväkään lainsäätäjä tietää, kuinka paljon haisunäätä voi ihmiselle merkitä?

Asiantuntemattomasti kieltoa saatetaan perustella hajulla. Mitä vielä, kyllä se siihen tottuu, haisunäätä on sopeutuvainen eläin."

Brändin huoltoa vuokratyöllä

Mikko Metsämäki kirjoittaa **Kauppalehdessä** kokemuksestaan suuren kotimaisen ketjun ravintolassa. Ruoka oli ok, mutta tarjoilija tuotti pettymyksen.

"Kun tarkistin laskusta, kuka tämä armoitettu asiakaspalvelija oli, hänen nimekseen paljastui 'Extra 4'.

Kyseessä oli siis ekstraaja – vuokratyöläinen – jonka käsiin suuri kotimainen ketju oli luovuttanut asiakaskokemuksen rakentamisen ja brändinsä vaalimisen.

Vuokratyön yleistymisessä voi nähdä monia etuja.

Yritykset voivat tasata vuokratyöläisillä kysyntäpiikkejä ja poimia poolista parhaat itselleen vakiväeksi. Yksilölle vuokratyön tekeminen voi toimia ponnahduslautana työelämään tai tarjota vaihtoehdon vakityölle."

"Palvelualalla vuokratyöläisten käyttö on kuitenkin kohtuullisen kokoinen brändiriski.

Pahimmassa tapauksessa yritys luovuttaa asiakasrajapintansa kiillottamisen pystymetsästä revitylle amatöörille, joka onnistuu karkottamaan asiakkaan ikuisiksi ajoiksi kilpailijoiden hoiviin."

Köyhäinhoitolaki on historiaa

Keskisuomalainen ei lämpene professori Urpo Kankaan ehdotukselle, että vanhojen vanhempien hoitokuluja maksatettaisiin näiden lapsilla.

"Kankaan malli merkitsisi paluuta köyhäinhoitolakiin. Vuonna 1922 säädetty laki kumottiin vuonna 1970. Lakia ei hyvinvointivaltiossa tarvittu.

Aika on muuttunut muutenkin sitten 1900-luvun alkupuolen. Ihmisten elinikä on pidentynyt huomattavasti ja monet vanhukset tarvitsevat myös terveydenhuollon palveluja.

Lakiin palaaminen olisi symbolinen ele, joka purkaisi hyvinvointivaltio Suomea huolestuttavalla tavalla."